

УДК 94 (477). 069.72

DOI <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2022-14-285-303>

**INFORMATION POTENTIAL OF MUSEUMS IN THE
PROCESS OF FORMING PROFESSIONAL
COMPETENCE OF STUDENTS**

**ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МУЗЕЇВ У ПРОЦЕСІ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ**

Ірина Скакальська,

*доктор історичних наук,
професор, завідувач кафедри
історії та методики
навчання,*

IrunaS@ukr.net

ORCID ID:0000-0001-8705-7971

Research ID: B-9391-2019

Scopus ID: 57216334532

*Кременецька обласна
гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка,
вул. Лицейна, 1 м. Кременець,
47003, Україна*

Iryna Skakalska,

*Doctor of History Science,
Professor, Head of Department
of History and Teaching Method
Department,*

IrunaS@ukr.net

ORCID ID:0000-0001-8705-7971

Research ID: B-9391-2019

Scopus ID: 57216334532

*Kremenets Taras Shevchenko
Regional Academy of
Humanities and Pedagogy, street
Lyceum, 1, Kremenets, postal
code 47003, Ukraine*

Ірина Борак,

*аспірант, викладач
iryna.v.borak@gmail.com
ORCID ID:0000-0002-7296-8825
Publons ID:4740420/iryna-
borak/*

*Кременецький медичний
фаховий коледж імені Арсена
Річинського,
вул. Словацького, 12,
м. Кременець, 47003, Україна*

Iryna Borak,

*postgraduate student, lecturer
iryna.v.borak@gmail.com
ORCID ID:0000-0002-7296-8825
Publons ID:4740420/iryna-
borak/*

*Kremenets Medical Vocational
College named after Arsen
Richynsky, Kremenets, postal
code 47003, Ukraine*

Галина Сеньківська,

*кандидат історичних наук,
викладач кафедри історії та
методики навчання,
senkivskag@gmail.com
ORCID ID:0000-0001-6360-9807
Publons ID: 4955279//
Кременецька обласна
гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка,
вул. Лицейна, 1м. Кременець,
47003, Україна*

Halyna Senkivska,

*Ph.D. in Historical Sciences,
Lecturer of the Department of
History and Teaching Method
senkivskag@gmail.com
ORCID ID:0000-0001-6360-9807
Publons ID: 4955279//
Kremenets Taras Shevchenko
Regional Academy of
Humanities and Pedagogy, street
Lyceum, 1, Kremenets, postal
code 47003, Ukraine*

ABSTRACT

The relevance of the study lies in the importance of preserving museums, their funds and exhibits that contain significant information potential that should be involved in the learning process. The purpose of the study - the problem of using the information potential of museums for the formation of professional competence of students. The research methodology is based on regionalist approaches to studying the problem. In the course of the research general scientific methods (analysis, synthesis, comparison) were used. A SWOT- analysis of the information potential of museums was used to highlight the main characteristics, innovations, and historical connections. For the processing, typology and modeling of various kinds of information, source studies methods were used. In addition, the study took into account the authors' own experience as guides in museums.

The scientific novelty is to create a comprehensive study of the use of information potential of museums to form the professional competence of students. Based on critically analyzed facts and reconstruction of individual events, it is proved that the synergy of museums is aimed at studying the native land (historical past, educational traditions, biographies, art, life, etc.), preservation and promotion of historical experience. All these factors can be used to

form the professional competence of students. Specific examples from the practical activities of museums aimed at introducing innovative methods into educational activities are given. Conclusions. Retrospective logical-system analysis of the information potential of museums for the formation of professional competence of students, allowed to outline the following main trends: cultural and historical experience is transmitted through pedagogical methods in the museum environment; the informativeness of museum objects is taken into account; interactive communication is carried out.

Keywords: *information culture, museums, history, teaching methods, professional competence, museum pedagogy, education, Kremenets.*

Постановка проблеми. Музеї є ресурсами в яких акумульовано значний досвід надбань людства. Актуальність дослідження полягає у важливості збереження музеїв, їх фондів та експонатів, які містять вагомий інформаційний потенціал, який варто залучати до процесу навчання. Сучасні музеї пропонують інтерактивні заходи, освітні програми, направлені на розвиток в молоді ключових компетентностей. Актуальність теми підсилюється сучасними тенденціями щодо впровадження компетентнісного підходу в педагогічний процес у підготовці кваліфікованого та конкурентоспроможного фахівця, який не лише володіє певним рівнем знань, умінь і навичок, але й може практично застосувати їх для успішного досягнення поставленої мети впродовж життя; розуміє як діяти у складних ситуаціях; мислить критично; ставиться до професії як до цінності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексна наукова розробка питання аналізу інформаційного потенціалу музеїв для формування професійної компетентності студентів дослідниками не здійснювалася. Проте, є окремі праці, що розкривають певні аспекти проблеми, що стосуються функціонування музеїв, музейної педагогіки, впровадження

музейних інновацій (Пусепліна, 2009), (Панас, 2016), (Skakalska, 2017), (Ключко, 2020), (Орлик, 2021), (Барабаш, 2021) та ін. Вітчизняні та зарубіжні науковці зосереджують увагу на процесі формування професійної компетентності (Головань, 2012), (Федорович, 2019), (Нестуля, 2019), (Столяренко, 2021) та ін.

Мета дослідження – розглянуто проблему використання інформаційного потенціалу музеїв для формування професійної компетентності студентів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Музей – це особливий освітній простір, що має виняткові можливості щодо професійної підготовки майбутнього вчителя. Саме в музеї інформація набуває наочність, образність, стає засобом передачі соціального досвіду цілих поколінь. Як зазначають сучасні дослідники, що музей – «багатофункціональний соціокультурний центр» (Барабаш, 2021:16). Сьогодні соціум, роботодавці, стейкхолдери висувають власні вимоги до готовності професіонала виконувати службові обов'язки. Керуючись Національною рамкою кваліфікацій зазначимо те, що компетентність – це динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність (Національна рамка кваліфікацій). Так, поняття «професійна компетентність» трактується як здатність розв'язувати проблеми професійного характеру (Федорович, 2019:110).

Як вдало підкреслила О. Столяренко, що за час навчання в педагогічному виші професійно компетентний фахівець може і повинен бути підготовлений. У нього мають бути сформовані всі необхідні для майбутнього вчителя складові професійної компетентності, які дозволять успішно здійснювати педагогічну діяльність (Столяренко, 2021:333). Певну роль у цьому процесі можуть відігравати музеї. І це не дивно, тому що у добу інформаційного «буму» актуалізувалося бажання музеїв

утримати «планку» суспільної зацікавленості, актуальності й популярності установи серед відвідувачів. Їхня діяльність набула нових смислів, експозиції потребують нових актуальних інтерпретацій (Панас, 2016:96). Для підсилення інформації, наведемо слова креативного директора новоствореного Залозецького краєзнавчого музею на Тернопільщині¹ В. Льчишина: «Як ми повноцінно запрацюємо, то музей стане центром і платформою для творчої самореалізації талановитих молодих людей. Ми намагаємось створити портрет музею не як консервативної установи де «...багато всякого хламу і жіночка в кожухові, яка на всіх кричить, що там не торкайся, туди не заходь, а там не фотографуй!...» На жаль про музеї, загалом, так в більшості думає молодь. Тому в наших планах творити музей «живим» і динамічним» (Інтерв'ю, 2022). Сучасний музей вже не просто краєзнавчий, культурний, науковий чи мистецький заклад: виконуючи традиційні демонстраційні функції експонування, він водночас стає центром організації освіти, наукових досліджень, духовним і розвивальним осередком. Взаємодія з експонатами відвідувачів, ознайомлює останніх з різними історичними періодами, сприяє розвиткові критичного мислення.

Напрями роботи зі студентами в музейному просторі є різноманітними. Так, лекція в музеї – сучасний підхід до навчання археології, історії та суспільних дисциплін. Наприклад, експозиція відділу археології Кременецького краєзнавчого музею (далі – ККМ)² дозволяє під час занять не лише відтворити епоху, задуматись над розвитком суспільних відносин, але розглянути й обговорити, як використовувався давньою людиною артефакт. Велика панорама стоянки первісних людей творить наочну ілюстрацію. Такі методи візуалізації дозволяють розвивати у молоді критичне мислення, творчу уяву і бажання вивчати нове.

¹ Сайт Залозецького краєзнавчого музею : <http://surl.li/bftpz>

² Сайт Кременецького краєзнавчого музею: <http://surl.li/bftqqa>

Семінарське заняття з історії України XIX ст. в інтер'єрі будиночку цього століття, зокрема, в Обласному літературно-меморіальному музеї імені Юліуша Словацького³ також має великий інформаційний посил. Навколишній антураж дозволить відчутти «дух епохи» та емоційніше розкрити тему, яка вивчається, а пережиті враження запам'ятовуються на довгий час. Проте, важливим є не лише використання приміщення музею для занять, але й залучення експонатів у педагогічний процес. Зауважимо те, що музеї не збагачують фактичні знання здобувачів освіти, скоріше вони здатні посилити їхнє розуміння історії. Одна справа, коли річ побачив на картинці у підручнику, інша – наживо у музеї.

Прикладом інтерактивного заняття у музеї є інтелектуальний квест. На думку провідних дослідників, існують такі типи квестів: живі (детективна гра в реальних умовах); комп'ютерні; веб-квести; освітні веб-квести та інші. Квести вживу – це виконання послідовних завдань пошукової форми в реальному часі і просторі по заздалегідь розробленому маршруту, переходячи з однієї локації на іншу, при цьому намагаючись розв'язати загадку. Зали музею придатні для проведення квесту. Відмітимо, що позитивні сторони квесту в тому, що це можливість активувати пізнавальну діяльність студентів, нестандартне подання матеріалу, підвищення мотивації, розвиток мислення в роботі з інформацією, заохочення вчитися. Завдання для квесту можуть бути різноманітними (Дяченко, 2021: 101).

Зрозуміло, що у квесті використовуються унікальні предмети, що мають смислове та інформаційне значення. «Правда, всі експонати є важливими, адже кожен із них має свою неповторну історію. Навіть ті, які дублюються в багатьох регіонах чи музеях. Звісно є неповторні, в єдиному екземплярі експонати, що є символами Залозецького краю, самих Залізців і тим вони цінні для музею. Для прикладу – це герби

³ Сайт Обласного літературно-меморіального музею імені Юліуша Словацького: <http://mjsk.te.ua/>

Залозецького замку. Більше ніде таких немає, це і логічно, адже вони виготовлені для конкретного містечка, об'єкта і власника. Якщо у музейного предмета немає історії, легенди, історичного контексту – то це просто дорога «іграшка» (Інтерв'ю, 2022). Здобувачі, пройшовши квест не лише здобудуть нові знання, але й розвинуть професійну компетентність. Підготовчий етап квесту вимагає значних затрат часу, проте результат є дієвим.

Формування професійної компетентності в майбутнього фахівця передбачає виконання низки завдань, дослідник М. Головань виділяє їх декілька. Назвемо таку, як пріоритетну, зокрема, проєктування викладачем освітнього процесу, яке передбачає розробку змісту лекцій, завдань для самостійної роботи студентів, педагогічних, дидактичних і методичних завдань, що розв'язуються на практичних заняттях, навчальних проєктів проблемного характеру (Головань, 2012:140). Популярним завданням може бути підготовка та захист студентами міні-проєктів на основі матеріалів музею. Наприклад, життя різних етнічних груп у міжвоєнний період ХХ ст. (за джерелами ККМ). Як правило, групова або парна робота студентів над проєктом передбачала наступні етапи: критичне опрацювання літератури, експозиції музею для вибору теми, аналіз зібраних матеріалів та підготовка презентації.

Музеї видають путівники та інші матеріали, які можуть залучатися до роботи викладачами, як додаткові джерела. Так, у Календарі Залозецького краєзнавчого музею лише частково, але дуже наочно представлено різноманіття об'єктів культурної спадщини краю, що пов'язано із специфікою історичного розвитку регіону, формування матеріальної культурної спадщини як результат політичних та релігійних історичних процесів і змін, що тут відбувалися (Інтерв'ю, 2022). Відповідно, під час семінарів з тематики історії української культури можна організувати своєрідне лабораторне заняття з вивчення пам'яток архітектури і мистецтва.

Відмітимо, що студенти, зокрема, спеціальності 014 Середня освіта (Історія)⁴ проходять влітку навчальну археологічну практику у співпраці із Залозецьким краєзнавчим музеєм. Здобувачі вищої освіти на практиці можуть побачити не тільки археологічні артефакти, але й зрозуміти їхній історичний контекст, процес формування тої чи іншої матеріальної і духовно культури, певного хронологічного періоду і регіону. Збагнути важливість археологічних досліджень і здобутої інформації для подальшого її використання в роботі музею, реконструкції історичних подій (Інтерв'ю, 2022). Навчальна археологічна практика має важливе значення у формуванні професійної компетентності.

Музеї виконують функцію формування історичної пам'яті українського народу, сприяють ідентичності й самоактуалізації нації, популяризують видатних осіб. Також можуть бути майданчиком для організації наукової роботи студентів. Прикладом є музей Арсена Річинського⁵, який знаходиться в освітньому закладі. Постать А. Річинського, його просвітницька, громадська, релігійна, лікарська, публіцистична діяльність викликає значний інтерес майбутніх медсестер та фельдшерів. Праці, документи, фото, предмети побуту, матеріали конференцій – потужний інформаційний матеріал для наукових робіт. Проблематика наукових досліджень може бути представлена таким тематичним полем: 1) сучасні інформаційно-комунікаційні технології для популяризації імені Арсена Річинського; 2) лікарська справа А. Річинського; 3) теоретичне обґрунтування наукових праць А. Річинського та ін. Однією з ключових вимог підготовки наукової праці є її практична спрямованість і затребуваність у соціумі. Варто пропонувати студентам творчі завдання, серед яких, наприклад: **поміркуйте, що необхідно людині для того, щоб досягти успіхів у професійно-трудоій діяльності (на прикладі життєпису Арсена Річинського)?**

⁴ Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка

⁵ Кременецькому медичному фаховому коледжі імені Арсена Річинського
<http://www.kremed.te.ua/index.php?page=methodic>

Приклади інформаційної роботи музеїв можемо шукати в минулому. При Кременецькому ліцеї ХХ ст., було створено Музей Кременецької землі ім. д-ра Вілібальда Бессера. Якскравим прикладом розвитку музейництва може бути діяльність Ф. Мончака. Він почав працювати у 1928 р. в Кременецькому ліцеї вченим та викладачем географії. Для того, щоб збирати матеріали для наукових досліджень він здійснював закордонні поїздки в Чехію (1924 р.), Австрію (1929 р.), Аргентину (1935 р.). Мончак підготував пізнавальну дисертацію «Коливання температури в 1910-1919 рр. на просторах Гавайських островів» (Держархів Тернопільської обл., ф. 131, спр. 263, арк. 115). Багато часу вчений присвятив вивченню Волині, зокрема, склав карти «Волинь», «Кременецька земля». Проте найбільшою його заслугою було створення в 1937 р. наукової, культурної та просвітницької установи – Музею Кременецької землі ім. д-ра Вілібальда Бессера. Він стає першим директором і збирачем фондів музею (Держархів Тернопільської обл., ф. 131, спр. 263, арк. 4). Він не лише поповнював його колекцію, але й використовував інформаційний матеріал музею для навчання вихованців ліцею.

Інформаційний потенціал музею може використовуватися під час вивчення навчальних дисциплін. Упродовж усього періоду навчання для студентів других та четвертих курсів спеціальності 014 Середня освіта (Історія) передбачені вибіркові освітні компоненти (далі – ОК), які мають безпосереднє відношення до музеїв – «Музеєзнавство», «Ескурсознавство», «Музейний туризм», «Релігійний туризм». Студенти під час вивчення зазначених ОК отримують теоретичну підготовку, необхідну для самостійної практичної роботи в музейному просторі. Відтак, подібні ОК охоплюють досить широке коло питань з історії краю, яка вивчається у просторово-часовому та соціальному вимірах. Студенти знайомляться не лише з теоретичною складовою, зокрема, історією, господарством, культурою, традиційно-побутовими особливостями, а також охоплюють практичну частину –

методику підготовки і проведення екскурсій. Головне їхнє завдання полягає в тому, щоб налагодити комунікацію, викликати інтерес, утримати увагу, тобто зробити процес пізнання слухачів на екскурсії цікавим та ефективним.

У сучасних умовах пандемії в рамках курсу «Екскурсознавство» досить доречним буде проведення онлайн-екскурсій. Зокрема, студенти підготували онлайн-екскурсію «Минуле єврейської громади у мацевах», познайомивши присутніх слухачів з історичною і культурною спадщиною єврейської громади Кременця. Матеріали для підготовки заходу знайшли у місцевих музеях.

Інформаційний потенціал музеїв ЗВО, таких як Галерея довоєнної фотографії, яка знаходиться у старовинних спорудах єзуїтського колегіуму⁶, репрезентує світлини зроблені в Кременці та його околицях у кін. 1920 – 1930 рр. ХХ ст., а також яскраво ілюструє становлення фотографічного мистецтва. Завдяки унікальним світлинам С. Схейбаля, Г. Германовича, Л. Гроновського можна пізнати образ міста тієї епохи, відчутти його дух, унікальність і неповторність. До окремих світлин («Відьма на мітлі») є пізнавальні легенди.

Музей пам'яті жертв тоталітарних режимів, який знаходиться у будівлі ДНЗ Кременецького професійного ліцею, є ще одним із прикладів створення такого профілю музею. У цьому приміщенні упродовж століття (із 50-х рр. ХІХ – до середини ХХ ст.) функціонувала в'язниця на території якої відбувалися масові арешти (з 1939 р.), а згодом розстріли, які тривали до початку радянсько-німецької війни. Зазвичай, у даному музеї проводяться уроки-пам'яті жертв репресій, війни.

Музей історії освіти ЗВО також є навчальним майданчиком, має значний інформаційний потенціал. Його унікальність полягає в тому, що майстерно вдалося поєднати, структурувати різні історичні часи. Відкриття музеїв у вишах, побудова експозицій, залучення студентів і викладачів до роботи в їх структурі, використання їх матеріалів під час

⁶ Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка

підготовки до лекцій, семінарів, практичних занять, виховних заходів, педагогічної практики – це приклад практичного втілення однієї з форм навчання й виховання, спрямованої на формування професійної компетентності.

Музей історії освіти є своєрідною творчою лабораторією з науково-педагогічної обробки зібраних матеріалів. У ньому можна влаштувати практичне заняття, при цьому застосувавши технічні засоби навчання, коли відбувається поєднання екскурсії вживу та віртуальної. Експозиція музею поетапно розкриває історію становлення та розвитку вишу⁷ висвітлює основні етапи еволюції навчальних закладів у краї з XVI і до початку XXI ст. При цьому підкреслюється внесок окремих педагогічних персоналій у розвиток та розбудову регіональної школи. Здобувачі мають можливість подивитися як виглядали давні підручники для різних типів шкіл та порівняти їх із сучасними. Документи і матеріали, зосереджені в музейних фондах, сприяють осмисленню своєї історичної спадщини та проведенню дослідницько-аналітичної роботи на джерельній базі, що має різне походження та інформативне наповнення.

Етнологічний музей-світлиця академії виконує освітньо-виховні функції, зокрема, виховання патріотизму у студентів, відповідального ставлення до історичної та культурної спадщини краю.

Для формування *soft skills*, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, важливими є позанавчальні заходи. Ними можуть пізнавальні екскурсії музеїв. Так, працівниками Залозецького краєзнавчого музею розроблено велоекскурсії околицями Залізців. Один із маршрутів пролягає вздовж давнього кордону Австро-Угорської та Російської імперій. На цьому маршруті зосереджено вогневі позиції австрійської армії часів Першої світової війни. Це дзоти, доти, бункери. Для поціновувачів природи і красивих пейзажів – Залозеччина просто маленька дика «савана». Тут багато є заказників і заповідних територій.

⁷ Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка.

Орнітологічні масиви в болотах Серету, ендемічні ліси, а також гірський хребет рифового останця Сарматського моря – Товтровий кряж. Навіть оглядова екскурсія самим містечком Залізці – перетворюється в захопливу мандрівку прикордонним містечком Галичини з полікультурним населенням (Інтерв'ю, 2022).

Стрімка глобалізація та діджиталізація створює дедалі більш вагомий вплив на музеї. Онлайн музеї в період світової пандемії відіграють ключову роль у процесі здобуття нових знань. Важливо, що на веб-сторінці музею є зображення, описи предметів (Орлик, 2021: 395). Українські музеї здебільшого використовують незахищений протокол передачі даних http. В момент, коли підключення до сайту незахищене, браузер, особливо від Google, будуть показувати користувачам повідомлення про те, що на сайті незахищене з'єднання і що вони можуть стати жертвою шахраїв. Існує також ризик підміни інформації на самому сайті (Орлик, 2021: 408), тому це іноді викликає перепони для онлайн ознайомлення з музеями.

На сайтах вітчизняних музеїв зазвичай представлена інформація про події та виставки, які відкрилися, якісна підбірка фото експонатів з підписами дозволяє реконструювати епоху, збагатитись знаннями⁸. Власне музейні матеріали розкривають живу історію, дають необхідні знання із повсякденної діяльності людства.

Провідні музеї світу онлайн дозволяють використовувати їхній інформаційний потенціал. Наприклад, для ілюстрації до вивчення теми з історії студенти ознайомлюються з Музеєм американської революції (США)⁹, який пропонує пізнавальний тур експозицією, коли глядачу рекомендовано теми для ознайомлення (історичні особи, зброя, побут і т.ін.) й один клік і ви у вирі історичних подій, віртуально ходите залами (розглядаєте портрети й ілюстрації, предмети експозиції,

⁸ Сайт Чернігівського історичного музею музей імені Тарновського: <http://surl.li/bgevxx>

⁹ Сайт музею американської революції: <https://museumvirtualltour.org/>

збільшуєте їх на весь екран, працюєте з документами). Для того, щоб віртуально побувати у середньовічному місті є можливість відвідати цифрову реконструкцію Флоренції (Італія)¹⁰. Відвідувачам запропоновано карту міста, обираєте вуличку й об'єкт для ознайомлення; пізнавальним є блог музею, де можна залишити фідбек.

Важливо, щоб музейні працівники не лише співпрацювали з освітніми закладами, але самі вміли вирішувати інтегративні та комунікативні завдання, постійно були готові до змін, інноваційної активності, пошуку нетрадиційних схем під час вирішення завдань збереження, презентації та інтерпретації музейних колекцій. На думку фахівців, уміння обережно й ефективно відходити від шаблону та розвивати власний особливий підхід, допомагаючи своєму музею об'єднувати людей і предмети – важливий елемент творчої практики для сучасних працівників музею (Ключко, 2020 :183).

Вагоме значення для популяризації музеїв мають публічні заходи. Наприклад, культурно-мистецькі суаре знайомлять глядача з творчістю та кращими творами митців, що виставляються у Музеї, дають можливість дізнатися про формування цих творчих особистостей та їхні нелегкі стежки до слави художників сучасності. Майстер-класи – це спеціальний напрям в освітній програмі Музею, спрямований на розвиток знань про мистецтво у молодого покоління людей. Кураторами майстер-класів є відомі українські художники, що працюють у різних жанрах¹¹.

Висновки. Ретроспективний логіко-системний аналіз інформаційного потенціалу музеїв для формування професійної компетентності студентів, дозволив окреслити такі основні тенденції: культурно-історичний досвід потрібно передавати через педагогічні методи в умовах музейного середовища; варто враховувати інформативність кожного

¹⁰ Сайт музею: <https://florenceasitwas.wlu.edu/architecture/bigallo.html>

¹¹ Сайт музею сучасного українського мистецтва Корсаків: <https://msumk.com/>

музейного предмета; активно здійснювати інтерактивну комунікацію в музеї.

Важливим є перенесення практичного досвіду, знань, вмінь та комунікації за межі музею та використання його у майбутній професійній діяльності вчителя. Створення музейних путівників із загадками для організації квестів сприятиме формуванню професійної компетентності майбутніх педагогів. Робота в команді, критичне мислення та інший інтерактив для опрацювання музейних даних є основою професійної компетентності.

Використання унікальної інформації музеїв для підготовки наукових робіт дозволить дотримуватися принципів академічної доброчесності, адже студенти представлять маловідомий науковий матеріал, який опрацювали.

В ході дослідницького процесу наведено дидактичні умови, що сприяють підвищенню ефективності формування професійної компетентності студентів. Практичні заняття проводились у музеях різного профілю, тому автори дослідження ділились своїм фідбеком. Перебуваючи у просторі музею і працюючи над виконанням поставлених завдань, студенти набувають навичок конструювання педагогічної діяльності та активної взаємодії.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Барабаш, В., Глебова, Л., & Тупчієнко, М. (2021). Наукове опрацювання документів особистого архіву історика, красзнавця С. І. Шевченка. *Соціум. Документ. Комунікація*, 1(12), 14-33. <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2021-12-14-33>.

2. Головань, М. (2012). Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фінансового профілю в умовах європейської кредитно-трансферної системи. *Нова педагогічна думка*, 1, 139-143.

3. Дяченко, І. (2021). Квести як форма активації пізнавального інтересу на уроках географії. *Особистісно-*

професійна компетентність педагога: теорія і практика: збірник наукових статей / за заг. ред. Л.В. Серих. Суми: НІКО, 100-102.

4. Інтерв'ю з директором Залозецького краєзнавчого музею Василем Ільчишиним. Інформація І. Скакальською записана 20.01. 2022 р.

5. Ключко, Ю. (2020). Креативність як складник освітньої діяльності музеїв в умовах пандемії COVID-19. *Музейна педагогіка в науковій освіті : збірник тез доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Київ / за наук. ред. С. О. Довгого. Київ, 182-184.

6. Національна рамка кваліфікацій. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy>

7. Нестуля, С. І. (2019) Дидактичні засади формування лідерської компетентності майбутніх бакалаврів з менеджменту в освітньому середовищі університету. (Дис. докт. пед. наук). Полтава, 700.

8. Орлик, В., Орлик, С., & Лузанова, А. (2021). Інформаційний потенціал офіційних сайтів музеїв у нумізматичних дослідженнях та популяризації діяльності музейних установ. *Соціум. Документ. Комунікація*, 1(10), 393-422. <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2020-10-393-422>

9. Панас, Н.Б. (2016) Музеї ХХІ століття в умовах глобалізації: нові смисли, виклики та тенденції. *Historical and Cultural Studies*. Volume 3, 93–96.

10. Пусепліна, Н. (2009). Реалізація проектної діяльності в освітньо-виховній роботі музеїв вищих навчальних закладів. *Педагогічні науки : зб. наук. пр.* / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 79-86.

11. Skakalska, Iryna (2017). Formation of the national elite in higher educational establishments by means of the museum pedagogy. *KELM*. Łódź, 3, 222-229.

12. Столяренко, О., & Столяренко, О. (2021). Формування професійної компетентності майбутнього учителя. *Особистісно-професійна компетентність педагога: теорія і*

практика: збірник наукових статей / за заг. ред. Л.В. Серих. Суми: НІКО, 330-334.

13. Федорович, А.В. (2019). Професійна компетентність як результат підготовки фахівця в закладі вищої педагогічної освіти. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: „Педагогічні науки“*, (18). вилучено із <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/3181>

REFERENCES

1. Barabash, V., Hliebova, L., & Tupchiienko, M. (2021). Naukove opratsiuvannya dokumentiv osobystoho arkhivu istoryka, kraieznavtsia S.I. Shevchenka [Scientific elaboration of documents of the personal archive of the historian, local lore expert S.I. Shevchenko]. *Sotsium. Dokument. Komunikatsiia*, 1(12), 14-33. <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2021-12-14-33>. [in Ukrainian].

2. Holovan, M. (2012). Formuvannya profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv finansovoho profilu v umovakh yevropeiskoi kredytno-transfernoi systemy [Formation of professional competence of future financial professionals in the European credit transfer system]. *Nova pedahohichna dumka*, 1, 139-143. [in Ukrainian].

3. Diachenko, I. (2021). Kvesty yak forma aktyvatsii piznavalnoho interesu na urokakh heohrafii [Quests as a form of activation of cognitive interest in geography lessons]. *Osobystisno-profesiina kompetentnist pedahoha: teoriia i praktyka: zbirnyk naukovykh statei / za zah. red. L. V. Sierykh. Sumy: NIKO*, 100. [in Ukrainian].

4. Interviu z dyrektorom Zalozetskoho kraieznavchoho muzeiu Vasylem Ilchyshunum [Interview with the director of the Zalozetsky Museum of Local Lore Vasyl Ilchyshyn]. *Informatsiia I. Skakalskoiu zapysana 20.01.2022 r.* [in Ukrainian].

5. Kliuchko, Yu. (2020). Kreatyvnist yak skladnyk osvitnoi diialnosti muzeiv v umovakh pandemii COVID 19 [Creativity as a

component of educational activities of museums in the context of the COVID pandemic 19]. *Muzeina pedahohika v naukovii osviti : zbirnyk tez dopovidei uchasnykiv II Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii / za nauk. red. S.O. Dovhoho. Kyiv. 182-184. [in Ukrainian].*

6. *Natsionalna ramka kvalifikatsii. [National Qualifications Framework]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy> [in Ukrainian].*

7. Nestulia, S.I. (2019). *Dydaktychni zasady formuvannia liderskoi kompetentnosti maibutnikh bakalavriv z menedzhmentu v osvitnomu seredovyskhi universytetu [Didactic bases of formation of leadership competence of future bachelors in management in the educational environment of the university]. (Dys. dokt. ped. nauk). Poltava, 700. [in Ukrainian].*

8. Orlyk, V., Orlyk, S., & Luzanova, A. (2021). *Informatsiinyi potentsial ofitsiinykh saitiv muzeiv u numizmatychnykh doslidzhenniakh ta populiaryzatsii diialnosti muzeinykh ustanov [Information potential of official museum sites in numismatic research and popularization of museum institutions]. Sotsium. Dokument. Komunikatsiia, 1 (10), 393-422. <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2020-10-393-422> [in Ukrainian].*

9. Panas, N. B. (2016) *Muzei XXI stolittia v umovakh hlobalizatsii: novi smysly, vyklyky ta tendentsii [Museums of the XXI century in the context of globalization: new meanings, challenges and trends]. Historical and Cultural Studies. Volume 3, 93–96. [in Ukrainian].*

10. Puseplina, N. (2009) *Realizatsiia proektnoi diialnosti v osvitno-vykhovnii roboti muzeiv vshchychkh navchalnykh zakladiv [Implementation of project activities in the educational work of museums of higher educational institutions]. Pedahohichni nauky : zb. nauk. pr. / Polt. derzh. ped. un-t im. V. H. Korolenka. Poltava, 79-86. [in Ukrainian].*

11. Skakalska, Iryna (2017) *Formation of the national elite in higher educational establishments by means of the museum pedagogy. KELM. Łódź, 3, 222-229. [in English].*

12. Stoliarenko, O., & Stoliarenko, O. (2021). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho uchytelia [Formation of professional competence of the future teacher]. Osobystisno-profesiina kompetentnist pedahoha: teoriia i praktyka: zbirnyk naukovykh statei / za zah. red. L. V. Sierykh. Sumy: NIKO, 330-334. [in Ukrainian].

13. Fedorovych, A.V. (2019). Profesiina kompetentnist yak rezultat pidhotovky fakhivtsia v zakladi vyshchoi pedahohichnoi osvity [Professional competence as a result of specialist training in higher pedagogical education]. Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seriia: "Pedahohichni nauky" (18). [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

Актуальність дослідження полягає у важливості збереження музеїв, їх фондів та експонатів, які містять вагомий інформаційний потенціал, який варто залучати до процесу навчання. Мета дослідження – розглянуто проблему використання інформаційного потенціалу музеїв для формування професійної компетентності студентів. Методологія дослідження спирається на регіоналістичні підходи вивчення проблеми. У ході дослідження використовувались загальнонаукові методи (аналізу, синтезу, порівняння). Для виокремлення основних характеристик, інновацій, історичних зав'язків використовувався SWOT-аналіз інформаційного потенціалу музеїв. Для опрацювання, типологізації і моделювання різного роду інформації залучались джерелознавчі методи. Крім того, в ході дослідження враховувався власний досвід роботи авторів, як екскурсоводів у музеях. Наукова новизна полягає у створенні комплексного дослідження проблематики використання інформаційного потенціалу музеїв для формування професійної компетентності студентів. На основі критично проаналізованих фактів та реконструкції окремих подій доведено, що синергія музеїв спрямована на вивчення рідного

краю (історичного минулого, освітніх традицій, біографістики, мистецтва, побуту тощо), збереження і популяризацію історичного досвіду. Всі ці чинники можна використати для формування професійної компетентності студентів. Наведено конкретні приклади із практичної діяльності музеїв, спрямовану на запровадження в освітню діяльність інноваційних методик. Висновки. Ретроспективний логіко-системний аналіз інформаційного потенціалу музеїв для формування професійної компетентності студентів, дозволив окреслити такі основні тенденції: передається культурно-історичний досвід через педагогічні методи в умовах музейного середовища; враховується інформативність музейних предметів; здійснюється інтерактивна комунікація.

Ключові слова: інформаційна культура, музеї, історія, методика навчання, професійна компетентність, музейна педагогіка, освіта, Кременець.